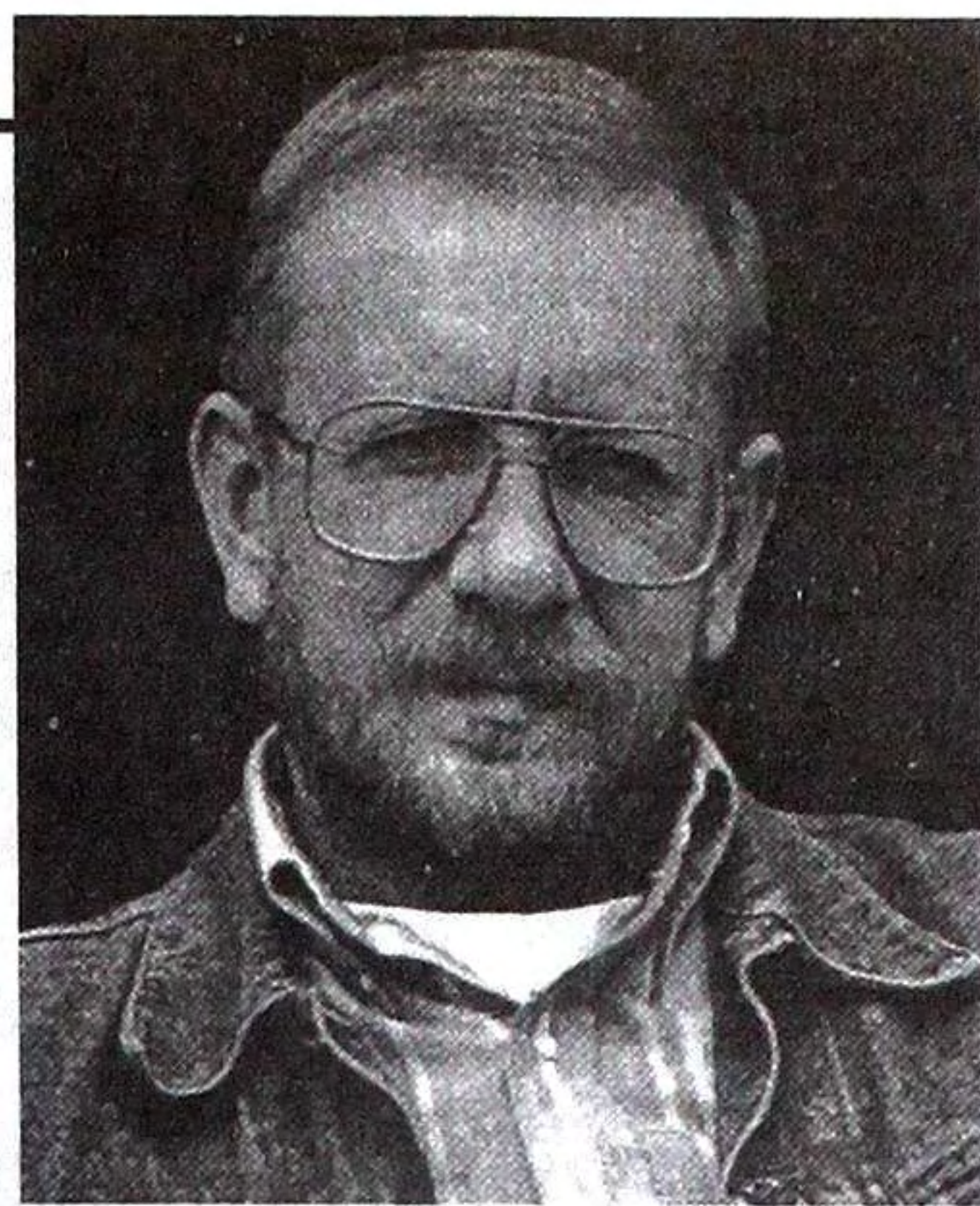

Юрій САЄНКО СВІТЛИНИ Віктора Марущенка

Актор театру ім. Франка Віктор Розстальний. Київ, 1997.

Своєрідна ретроспектива України останніх двадцяти років постає в галереї світлин Віктора Марущенка. Ті часи тепер називаємо застоєм. А втім, заповідливі "літописці" тільки й встигали фіксувати вирування парадно-показового життя. Авансцена комуністичного дійства вщерть заповнялася міфа-

ми, лозунгами, символами, тріумфами перемог, зростанням добробуту, розквітом братерства та соціалістичної культури.

Та було й інше життя. Життя реально-закулісне, де німотно страждала людська особистість. Вона невпинно деградувала, була безправною, без-

ініціативною, морально та матеріально злиденною. Як пайок у тюрмі, партія роздавала людям все - право на життя, освіту, здоров'я, місце роботи, місце поселення, житло. І за всіма цими благами були величезні черги. Аби діждатися свого, людям іноді не вистачало життя.

Ада Роговцева та Олег Ісаєв.
Москва, 1993.

Михайло Шем'якін. Київ, 1996.

В герої епохи висувалася безлика радянська людина з її досягненнями та перемогами. Нетипові особистості вилучалися з обігу.

Доля творчої людини одвіку була своєрідною на Україні. Піднімаючись до вищих щаблів осмислення сенсу життя, а отже, і долі свого народу, український митець фатально входив у проблеми його незалежності, відстоювання його мови і культурних цінностей. Тому в застійні часи інакомовність українських митців подвоювалась. А Москва, як центр будь-якої імперії, тримала національну культуру на вторинному, периферійному рівні.

Грянула перебудова. За нею - незалежність. Суспільство заколихалося на хвилях плюралізму і свободи слова. На людей ринула правда. Всі стали висловлюватися, друкуватися, показуватися. Наче б то все велося до того, що

здійметься ще більша й потужніша, ніж у 1960-х роках, хвиля інтелектуального вибуху в політиці, науці та мистецтві, розквітнуть ініціативність, творчі пошуки та швидкі демократичні перетворення. Не вийшло. Комуністичні догми та механізми пригнічення глибоко вразили свідомість, паралізували волю, понівечили соціальний організм в цілому та кожного громадянина зокрема. І враз вилікувати цей хронічний стан не вдасться магічним помахом чарівної Незалежності. На це потрібні десятиліття.

Народ у глибокій втомі. Творчі люди в розпачі, роздумах та пошуках.

Інколи здається, що в Україні зупинили час три глобальні катастрофи. Перша - Чорнобильська аварія, яка опалила ойкумену, тіло і душу України та оповила всю планету радіаційним шлейфом.

Співак і композитор Ігор Демарін, Київ, 1991.

Роман Балаян. Київ, 1996.

Андрій Александрович.
Головний художник театру ім. І.Франка. Київ, 1992.

Друга - розпад Радянського Союзу, який вибив багатьох зі звичної усталеної колії життя - для одних жакливої, а для інших прийнятної.

Третя - глибинна, обтяжлива і виснажлива політична та економічна криза в молодій ще незміцненій державі.

Ці три катастрофи, з одного боку, подарували плюралізм і свободу вибору, незалежність і вихід у великий світ, а з іншого, - кожного, а особливо людей мистецтва, змусили жорстоко переоцінити щирість та істинність себе самого і своїх творінь. Деякі й не зчулися, як опинилися зовсім голими - ураган катастроф і перетворень змів фальшиве листя. Інші, навпаки, підняли на крила напрацьоване "виключно для себе" - і враз стали відомими.

Віктор Марущенко належить до тих небагатьох, котрим не варто було в ці буремні роки заново "шукати себе" або "перелаштовуватися". Виявилося, що він завжди працював у власних координатах бачення та відчуття часу, подій і людей. І саме світлина радянського періоду свідчать про це. Віктор Марущенко шукає візором апарату людину з її навколишнім і внутрішнім світом, а не загальний антураж, парадність або красивість. Навіть тоді, коли фотографує комуністичні символи чи хор ветеранів у парадних військових формах. Його знімки, на перший погляд, прості - в них немає й сліду навмисних ускладнень та алегоричності. Його цікавить людина "сама по собі", "сама з собою", "сама з іншими", "сама зі світом". А щоб нічого не вадило цьому принципіві, він рішуче вимітає з кадру

Композитор Валентин Сильвестров. Київ, 1984.

Юрій Любимов, 1996.

всі "технічні хитрощі" та "фотографічні цікавинки". Автор наче б то усуває самого себе. Тим самим відкриває глядачеві "вікно в життя", де в центрі - людина. Вона бо й оживлює, одуховнює і заповняє всю світлину. І в цьому непростота простої фотографії Віктора.

Цим цінним і унікальним хистом Віктор Марущенко вирізняється з усього загалу українських фотографів. Бо втримався від спокуси задля популярності вдатися до зовнішніх ефектів, як те робили багато з його колег.

Це якнайкраще підтверджують портрети відомих людей мистецтва. Портрети дивно розкуті, несподівані й пси-

хологічні. Спочатку вони вражають тим, що деяких відомих людей важко впізнати. Адже інші фотографії утвердили їхній стандартний імідж. Автор показує вам справжнє обличчя цієї людини. Він знімає маску і змиває грим. Робить це з гумором, любов'ю і тактом. І "зірки" віднаходять свій людський образ. У мене таке враження, що вони й самі себе впізнають не відразу на світлинах Віктора Марущенка і, зрештою, самі задоволені тим, що фотограф "вивів" їх із рамок професії та оживив духом і смаком життя.

"Де ми зараз шукаємо себе? Які смисли і символи вибираємо? Деякі люди - у вірі в Бога. Інші міняють старі

символи на нові. Іноді з чужого плеча. Наприклад, червоні комуністичні - на червоні кольори "Кока-Кола". Та не так швидко, а тим пак не водночас змінюється сутність життя. Та як заманливо снувати ілюзію змін - обліплювати себе облудною мішурою та марками "західного життя", світу нам доки не зовсім зрозумілого, а тому певною мірою чужого нам".

Мені дуже до вподоби ці думки Віктора Марущенка. Бо у всіх своїх роботах він проникає крізь усіляку мішуру, іміджі й маски та дошукується істинної ціни і смислу людини, події, об'єкту.

Саме тому, що він Віктор Марущенко.